

Verkondiging in de Sint Jansbasiliek, Pinksteren, 18/19 mei 2024¹

“Nog veel heb Ik u te zeggen, maar u kunt het nu nog niet dragen.” Jezus is de Meester en als een goed opvoeder blijft Hij in zijn onderricht dichtbij het denkvermogen van zijn leerlingen. Zoals ouders doen, docenten en de moeder die de kinderwoorddienst leidt. Hij/zij heeft heel veel te zeggen, is zo enthousiast dat zij alles wel zou willen zeggen. Maar dat zou contraproductief zijn. De leerlingen kunnen nu nog niet alles aan.

Jezus heeft nog veel te zeggen tot zijn leerlingen die met Hem in de bovenzaal zijn, de zaal van het laatste avondmaal. Zij zitten daar een beetje verslagen, angstig om wat zou kunnen komen. Jezus troost hen alvast: “Wanneer Hij komt, de Geest van de waarheid, zal Hij u tot de volle waarheid brengen.” Waarheid heb je niet eens en voor al in je broekzak. Waarheid moet groeien in jouw leven, met jou meegroeien, jouw leeftijd, jouw levenservaring, met jouw hoge pieken en diepe dalen.

Ruim vijftig dagen later zitten de leerlingen weer in die bovenzaal, waar zij ooit met de aardse Jezus samen waren. Opnieuw zitten zij er verslagen bij. Na veertig dagen van verschijningen van de verrezen Jezus, na zijn vergeving, zijn troost en bemoediging, staan zij er sinds de hemelvaart van Jezus alleen voor. Zo zit er kerk bij, vijftig dagen, zeven weken na de dag van Pasen.

Zo zitten wij erbij.
Een kleine groep leerlingen.

¹ Handelingen 2, 1-11; Galaten 5, 16-25; Johannes 15, 26-27; 16, 12-15

Voor het eerst sinds vele eeuwen zijn de gelovigen in onze Nederlandse samenleving een minderheid geworden. Vooral de katholieke gemeenschap is geslonken, nog 17 procent van de bevolking. Wij hoorden dezer dagen de berichten.

De eerste reactie, althans bij mij, is iets van verslagenheid. Ik wist het al, maar nu staat het zwart op wit.

Het is te simpel om iemand de schuld te geven: de bisschoppen, de paus, de pastoor, de gelovigen die thuis blijven of zich uitschrijven, die hun kinderen niet laten dopen; de katholieke scholen die er weinig werk van maken. Was het maar zo simpel.

Nee, het zit diep in onze Europese cultuur, al vanaf de achttiende eeuw: de ontvoogding van het individu, de secularisering, de ontkerkelijking. Een proces dat al meer dan twee eeuwen duurt en niet te keren lijkt.

Stap voor stap krijgt de kerk de omvang die zij in de eerste paar eeuwen na Jezus had: rond de vijftien procent van de bevolking. De kerkgemeenschap werd pas heel groot toen zij begunstigd, voorgetrokken werd door de staat. Er stroomden toen ook mensen binnen die het goed uitkwam om christen te worden. Nu blijven we over met de mensen die er uit zichzelf voor kiezen.

Zo zit de kerk erbij, zoals op de morgen van Pinksteren tweeduizend jaar geleden, in Jeruzalem. Achter gesloten deuren, een beetje bang en verlegen met de grote wereld buiten, die zich zonder geloofsgemeenschap ook wel lijkt te redden.

Volgens sommige mensen heeft de kerk zich bij de situatie neergelegd: 'niets aan te doen, wij wachten maar af'.

Volgens sommigen is zij te gelaten en gooit zij haar deuren nog dieper in het slot en zoekt zij alleen nog trouwe geestverwanten op. Zoals de apostelen deden, toen in Jeruzalem, in de bovenzaal.

Maar dan wordt het Pinksteren.

"Factus est repente", "plotseling kwam uit de hemel een gedruis alsof er een hevige wind opstak...Zij werden allen vervuld van de heilige Geest en zij begonnen te spreken in vreemde talen, naar gelang de Geest hun te vertolken gaf."

Zij worden verstaanbaar voor al die mensen, afkomstig uit alle volkeren onder de hemel.

Dit Pinkster-verhaal doet ons denken aan Babel. Daar gebeurde het tegenovergestelde. Daar wilden de mensen een stad bouwen met een toren tot in de hemel. Alles en iedereen offerden zij op aan hun bouwwoede, aan hun ambities, aan hun keiharde werken.

Dat kun je een tijd volhouden, maar onverbidlijk ontstaat er vroeg of laat verwarring. Mensen leven langs elkaar heen. Niemand verstaat zijn naaste meer.

In Jeruzalem verstaan alle mensen het verhaal van de apostelen, die door de Geest de straat op gedreven zijn. Zij spreken over een verhaal dat mensen bij elkaar brengt. Zij spreken van Gods grote daden.

Nu krijgt de Geest een kans, de Geest met zijn mooie vruchten, die wij geneigd tot zelfzucht, mogen koesteren en tot rijpheid laten komen in ons leven. Paulus, in de tweede lezing, spreekt erover:

“Liefde, vreugde, vrede, geduld, vriendelijkheid, goedheid, trouw, zachtheid en ingetogenheid.”

Dat is een taal die mensen niet langer onverstaaanbaar maakt, maar hen bijeenbrengt. De taal van de heilige Geest, die ons gegeven is bij het heilig doopsel en bij het vormsel, die ons in beweging wil zetten, die ons trouw maakt aan ons geloof, ons de hoop niet doet verliezen en ons aanzet tot een leven van liefde voor God en onze medemensen.

Paulus zegt: daar staan wij christenen voor, opdat niet de taal van de zelfzucht met haar haat, tweespalt, afgunst, driftbuien en intriges, zal overheersen.

Christenen staan voor het alternatief: de taal, het leven uit de Geest.

Daaraan heeft onze verdeelde wereld behoefte.

Voor dat alternatief bestaat de kerk.

Dat is de taak en de rijkdom van de kerkgemeenschap, hoe klein zij ook geworden is.

Laten wij vandaag bidden en zingen om die Geest, die de wereld hoop geeft.

Amen.

pastoor Nico van der Peet